

REVISTA ORĂȘTEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primește.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva“ în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un sir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară 5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr. Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sună a se trimite la adresa: „Minerva“ institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Dor de înviiere.

„Incunjuratu-ne-a pe noi adâncul cel de-desupt și nu avem mânătitor; socotită-ne-am ca oile de junghiere; măntuiește pe poporul Teu, D-zeul nostru, cela ce ai înviat, că Tu ești celor neputinișoși tărie și îndreptare!...“

Cânt. 6 la Utrenie.

Aceste cuvinte, cari mâne vor răsună în sute de biserici românești, zugrăvesc mai nimerit starea sufletească, în care Sfintele sărbători ne găsesc.

Ziuă Invierii adevărat că ar trebui să simțim și noi ca zi de înaltă bucurie, în care cântare de biruință să cântăm și să ridicăm osanale de mulțumire. Dar' oameni suntem, oameni cu inimă și cu conștiință, ear' când inima ne este apăsată de simțiri durerioase și conștiința neîmpăcată cu sine, glasul nostru, în loc de-a fi vesel, devine tângitor ca o rugăciune de pocăință.

Mărturisi-ne-vom deci toate ale noastre păsuri, pentru-ca văzându-le în lumina lor adevărată, să cunoaștem cu toții trebuința îndreptării spre bine, trebuința învierii noastre din starea de adâncă umilire.

Sunt patru ani trecuți, de când avântul nostru național i-să pus sfîrșit prin siluirea unei oblađuirii neleguite! Sunt patru ani trecuți, de când prin o volnică ordinațiune, dată de cel mai veninos guvern maghiar ce-a existat vreodată, unirea noastră s'a sfășiat și corpul nostru național s'a încins cu lanțuri de forță!

In acești ani goana împotriva poporului român a fost fără margini, căci putința apărării i-a fost luată. Croit-ai asupra noastră un puhoiu de legi violente: ca batjocurirea numelor străbune, răpirea pădurilor, înjugarea preoților și altele. Încercat-ai să ne necinstească scoalele fruntașe din Năsăud și Brașov

cu pecetea neamului lor. Vestitu-ne-au-lumi ca răsvătiți în contra legilor și ca făcători de revoluții, — pe noi, cei ferecați de mâni și de picioare, pe noi, cei prea iubitori de pace și de bună-ordine. Si nu ne-au lăsat odată măcar să ne intrunim, căci frică mare aveau, că glasul jâlbitor al poporului adunat va pătrunde departe și va face să cadă perdeaua, după care rușinoasele lor poftă se află în luptă crâncenă cu — ce avem noi mai scump...

Astfel, de patru ani, noi nu mai avem sărbători ca toți creștinii, noi nu mai avem sufletul senin, nici inima plină de evlavie și mulțumire, nici nu mai trăim, ci lâncezim. In schimb însă simțim, că inima noastră, până la marginile cele mai din afară, ni-s'a umplut cu măchnire, cu ură și dispreț față de vecii pricinuitori ai durerilor noastre, față de nesațioșii terfelitori ai dreptului și ai libertății.

Si fiindcă păharul e atât de plin, credem că sosită vremea să le-o spunem, că vrem să înviem!

Dar', rostind această dorință, pare că ne găsim într-un vis urit, în care voim a satura, sau a fugi de-un rău, pe când picioarele ne sunt cleite de pămînt. Am voi să sburăm spre sfere înalte, dar' o forță diavolească ne ține locul. Am voi să înviem, căci au trecut mai mult de trei zile de când suntem morți, — dar' suntem neputincioși. Si n'avem cine să ne de-a tărie! N'avem mânătitor!

Aceia, pe cari i-am avut și cari au dus poporul nostru la strălucirea de acum patru ani, au dispărut din fruntea noastră. O parte dintre ei au fost huliti mai amar ca ucigătorii legilor noastre. Ziarul întemeiat de ei înșisi, a lovit în fi neamului ca o coasă în carne vie. Eată cum însuși acest organ își mărturisește acum, după patru ani de costit, deplorabilă sa activitate:

„N'am avut bărbat în sinul neamului nostru, dintre cei mai sus pusi și dintre cei mai destoinici, din cari să nu fi făcut noi obiect de batjocură, în scopul de-a'l disoredita. Am găsit la fiecare căte-un cusur și l'am exploatat în abundanță!...“

Mărturisirea aceasta a «Tribunei», făcută de curând într'un moment de trecătoare căință, cuprinde pe scurt întreaga icoană a vieții noastre lăuntrice din anii din urmă.

Vedem că din virtul luptelor mărete, — lupte date pe principii, am căzut pe terimul luptelor personale celor mai josnice. Din cercul concepțiunilor înalte am trecut pe câmpul mocirlos pe care se tîrscă sufltele mici și patimăse. S'a inaugurat o eră de neînțelegeri și de urmărire reciprocă. »Socotită-ne-am ca oile de junghiere!...“

Si durere, aceste uneltiri, aceste asimătări a unora în contra altora, aceste continue negări și recriminări n'au fost altceva decât o manifestare a neputinței de-a s'evrși fapte positive. Dovadă e că în acești patru ani n'avem de însemnat nici un punct luminos în viața noastră politică, nici un act de o oarecare tărie morală. Dar' ni-s'a paralizat toate forțele de luptă, și s'a cheltuit tot entuziasmul, îngărmădit cu atâtă grije și greutate de cără fruntașii nostri de odinioara.

Astfel anii acestia au fost unii dintre cei mai negri ani ai vieții noastre naționale peste tot, pentru că am stat între două ucigătoare curente, unul conștient, venit din afară dela dușmanul nostru de moarte și altul, venit din chiar mijlocul nostru.

Deci nu mai poate fi mirare, că astăzi suntem atât de neputincioși și de amețiti, ca după o grea și îndelungată boală; nu mai poate fi mirare, că în

dorul nostru de înviiere suntem ca o pasare cu aripile trunchiate.

Dar' cu toate aceste acest dor de înviiere există și chiar și numai constatarea lui e un pas înainte.

Cunoaștem bărbați, cari văzând nevrednică noastră stare, vor să treacă cu buretele peste punctele negre din anii acestia de umilire. Stim că sunt pătrunși de dorul renașterii naționale și hotărîți a face pași energici pentru a refac ceea-ce ni-s'a sdobrit: unitatea luptei de rezistență în contra curențului infam de desnaționalisare. Am înțeles că se fac silințe, ca ce e bun și destoinic de luptă să se adune și să ridice flamura închinată.

D e acestia ne legăm nădejdile noastre și le zicem: înainte! Dați la o parte ce e subred și sceptic și zimbiți de cei-ce vor să vă opreasă cu intrigă și minciună, căci aceia sunt copleșiți de duchul răutății și al neputinței! Grăbiți și închideți rănilor corpului nostru național. Căci văzându-vă poporul, se va desmeteci și va reveni la viață. Să va scula din mormântul în care doi dușmani l'au aruncat.

Numai astfel sărbătorile vor fi și pentru noi sărbători și reînviați vom putea să canta ca toți creștinii:

»...Pe Tine Te mărim surpătorul stricăciunii, la Tine cădem, cela ce ai înviat din mormânt, la unul D-zeul nostru!...«

**

Sinoadele bisericii naționale gr.-or române din Ungaria, Transilvania și Banat, sunt convocate pe Dumineca Tomei în sesiune ordinată.

*

Sinodul episcopal al Aradului, pentru alegerea de episcop, este convocat pe 2/14 Maiu n. a. c.

*

FOITA „REVISTEI ORĂȘTEI“

Christos a înviat.

In sferele glasurilor sbor
Să umple lumea de cântat,
Căci veseli suntem azi cu toți
Christos a înviat!

Sub peatră-ai fost peteluit
Dar' peatra s'a delăturat,
Căci Tatăl a voit așa
Christos a înviat!

Și Tu pe cruce-ai suferit
Puternice 'mpărat,
Martirul lumii Tu ai fost
Christos a înviat!

Acum întinde scutul Teu,
Căci la Tine am aflat
Intotdeauna crezămint
Christos a înviat!

Români am fost, Români vom fi
Părinte adevărat,
Indurăte spre noi acum
Christos a înviat!

În ajunul Înviierii.

Suntem în luna lui April. Natura și-a lăpat dejă vestimentul alb cu care era îmbrăcată, înlocuindu-l cu un altul verde, icicolo presărat cu nemunărate puncte de diferite culori. Grădinile, pădurile și câmpurile își au earăși podoabele lor: pomi înfloriti, și ciripitul paserilor din nou răsună printre inșele, ca și-când ar chiama omenirea la nouă viață.

Cerul este acoperit de nori, vîntul suflă cu tărie și pe fețele trecătorilor se poate vedea evlavie de care sunt cuprinși. E săptămâna Patimilor și ei își îndreaptă pașii spre casa Domnului.

E joia mare și denie. De douăsprezece ori se deschide în această seară ușa raiului, de douăsprezece ori se vestește poporului sguardoarea tragedie a cerescului martir de pe malurile Ghenezaretului. Niște momente acesea cari își cutremură întregul trupul. Le-am gustat intotdeauna cu oare-care groază. Căci, închipuiri-vă numai. El este restignit fără pic de vină. Cuie de fier bătuțu-i s'a prin măni și picioare. Niște oameni stupizi joc de El bătuțu-și-au, acei oameni, pentru cari El fost-a restignit. Si totuși vecinul Cerescul, la ei cu tristeță privit-a.

Marea sa inimă, pentru ură și răsbunare loc n'a avut. Si acele cuvinte pe cruce El atunci rostitu-le-a, cuvinte pe cari la fiecare denie cu dragoste sorbitu-le-am. Sunt șepte. »Iartă-le, Doamne, că nu știu ce fac«. »Mi-i sete.« »Eată, maică, fiul tău.« »Adevăr spune, încă azi vei fi cu mine în raiu.« Si acesea zicându-le, desperare cuprinsu-l-a, și a zis părintelui seu: »Dumneznul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m'ai părăsit?« »Părinte, în mâinile Tale dau sufletul meu.« »S'a împlinit.«

Si astăzi mai sunt încă astfel de tragedii, nu așa de mărete, dar' tot așa de sguduitoare. Eroii acestor tragedii nu sunt însă indivizi particulari, ci sunt popoare întregi, martiri fără de voie. Un astfel de martir e și poporul român, dela malurile Tisei până la îmbătrânele Dunării.

E minunat acest popor. La trup sănătos ca măduva stejarului. Nalt ca bradul muntei. Femei frumoase ca poveștile din o miile și una de nopți. O poesie poporala, ce nu are părere. Limba lui se compune din cuvinte sonore și își are originea de sub cerul azuriu al Italiei.

Dar' să vedem pentru ce poporul român e un erou al tragediei de astăzi.

In Ardeal găsești românișul sub asuprirea Maghiarilor, popor care intotdeauna se

laudă cu iubirea sa pentru libertate. Se laudă în lumea mare, că libertate ca în Ungaria nu există, și se declară în fața lumii de cei mai gentili cavaleri. Dar' ce-i oare și lumea aceasta? Lumea e o masă negânditoare; o turmă de oi, pe care un singur berbec o poate conduce. De această idee fiind condus Maghiarii, aplică cele mai crude și barebare mijloace contra poporului român. Eată pentru ce și poporul nostru este pironit pe cruce.

»Iartă-le, Doamne, că nu știu ce fac«, a zis cerescul martir prizonitorilor sei orbii de pasiune și cufundați în noaptea neștiinței. Iartă-le, Doamne, putem zice și noi celor ce ne asupresc, căci nici ei nu știu ce fac. Ei nu știu, că prin apăsarea noastră se nimiceste una din cele mai puternice propte ale acestor teri. Căci ca valurile se năpustesc slavii asupra noastră, a tuturor.

Cine știe nu vom fi chemați ca să ne apărăm de un nou potop ce ne amenință? Si cine știe, de nu vor forma atunci Carpații seculari acel neaccesibil Ararat, pe al căror virf se va opri naia pericolată a statului nostru! Atunci brațul viguros al Moțului va purta vîsă, ear' planurile strămoșescului pămînt vor auzi de nou glas de biruință românească. Însă cine ne înțelege? Cine ne întărește? Cine ne pregătește pentru marea

Adevărat să fie? După cum aflăm, s'a dat un ordin de către forurile competente celor ce compun liste, electorale, ca să înscrie într-insele și pe aceia, cari resteză cu darea, dar le compete dreptul de alegători. Aceasta până de prezent nu era aşa. Cine era în restanță cu darea, nu era indus în acele liste. Dacă aceasta se va și face, atunci numărul alegătorilor se va înmulți cu mii. Vom vedea!

In ajunul sinoadelor eparchiale.

Ne mai despart încă numai 8 zile de întrunirea sinoadelor eparchiale.

Scopul pentru care aceste sinoade se întrunesc, ne este destul de cunoscut. Se va desbată anume într-insele poziția ce preoții nostri au să o iee față de întregirea salariailor lor de către stat.

Ciasul din urmă a sunat. Datoria fiecărui preot este, ca cu inima curată, cu conștiința deplină și având în vedere numai binele poporului și al bisericii sale, să se presente la aceste sinoade.

Să nu rînească nici unul la osul ce i-se intinde, pe care dacă îl va prinde, își va mânca însăși carne trupului seu.

Stim cu toții, că preoțimea noastră este slab dotată în asemănare cu preoțimea altor naționalități. Drept aceea nu suntem contra întregirii salariașii ei de către stat, dar numai în casul, dacă aceasta se face, fără ca în schimb preoțimea noastră să fie deobligată a servi interesele statului, pe care ministrul le va pune ca condiție.

Având în vedere, că amestecul guvernului a ajuns până chiar și în școalele noastre confesionale, și văzând rul ce trebuie să-l întâmpinăm din această cauză, nu ne rămâne alta de făcut, decât ca cu trup și suflet să ne aruncăm într-o apărarea bisericii noastre, singurul for, în care până de prezent n'am putut fi atinși, cu toate silințele ce și-au dat guvernele maghiare.

Dacă aceste sinoade nu vor putea trata după cum se cuvine această chestie, rămâne ca însoți congresul național bisericesc să-și dea cuvântul, cuvânt, dela care va atîrna binele și înaintarea bisericii noastre și cu aceasta a întreg poporului românesc.

Amintirile despre suferințele lui Christos ce a trebuit să îndure din partea celor ce au încercat să-i dărime biserică credincioasă, și veselia de care suntem cuprinși în aceste zile de sărbătoare a Invierii, care ne amintește biruința celui ce a patit asupra dușmanilor sei de moarte, să le servească de îndemn puternic, pentru apărarea celor mai sfinte drepturi ce le avem.

Videant consules!

eventualitate? Suntem asupriți, ear' trupul ni-se îndoie, și cu durere trebuie să strigăm: »Iartă-le, Doamne, că nu știu ce fac!«

»Mi-i sete«, șoptit-a divinul martir. Sete ni-i și nouă de pace și odihnă: dar unde-i isvorul, din care să ne adăpăm? Unde-i căpeteiul, pe care să ne punem truditul nostru cap spre odihnă? Pământurile noastre sunt bogate, colinele mândre și falnice, munții nostri plini de comori nesecate, dar noi ișginiți, luăm toagul în mâna și pribegim fără odihnă, căci numai doina n'a mai remas din toate aceste bunuri. Si sermanul Moț încarcă cercuri și ciubere pe spate, și pleacă, pleacă cănd:

Munții nostri aur poartă

Noi cerem din poartă 'n poartă.

Se tot duce, tot muncește, căci acasă, colo sus pe plaiu, se ridică un mic bordeiu, ear' la vatră stau și ascultă povestile maicei șepte pui de Moț cu șepte guri, cari hrana cer și earăi hrana. Si Moțul îi iubește, și are atât de drag! Pe a cui grije să-i lase? Are Românul prieten la nevoie? Are el un suflet credincios, căruia i-ar putea destăinu ale inimii dureri, un amic cu care să împartă povara sa? N'are pe nimeni bietul, pe nimeni căruia i-ar putea spune la despărțirea sa de casă: Eată mamă, fiul tău!

Pentru cel prizonit moartea e scăpare. Acolo înceată durerea și vecinicol repaus se

Din România.

Dela demisionarea cabinetului Sturdza încoace, timp de 13 zile, abia în 22 I. c. s'a putut forma un nou cabinet. Știrile ce ne sosiau din România aci ne vestea despre un cabinet constituit numai din conservatori, aci despre unul liberal concentrat, aşa că nu stia nimici cum se va rezolva criza aceasta.

In cele din urmă totuși a reușit să formeze unul conservator, afară de un membru, dl N. Fleva, care odinioară încă a fost liberal.

Eată acum și numele membrilor noului minister:

Dl Gr. Cantacuzino, președinte al consiliului și ministru de interne.

Dl General Manu, ministru de finanțe.

Dl Take Ionescu, ministru de culte și instrucție publică.

Dl Ioan Lahovari, ministru de externe.

Dl general Iacob Lahovari, ministru de răsboiu.

Dl C. Disescu, ministru de justiție.

Dl Dr. C. Istrati, ministru al lucrărilor publice.

Dl N. Fleva, ministru de domenii.

O scrisoare deschisă.

Zilele acestea un funcționar de stat, român, care încă a fost provocat, ca mulți alții, că să-și maghiariseze numele, a adresat prim-ministrului Szell, următoarea scrisoare deschisă pe care o publică în „Tribuna“.

Ilustrisime Domnule!

Sunt Român, tată de familie, și funcționar al statului ungur. Am soție și trei prunci, și fiind aplicat la căile ferate nu-mi pot părași oficiul, fără de a mă expune pe mine însuși, și ai mei, celei mai mari miserii. Cu toate neplăcerile, ce le simțesc, sunt silit să rămân în serviciul statului cu ori-ce preț. Nicăi tristă măngăiere astăzi în aceea, că nu numai eu sunt legat de carul statului, ci mulți alții împreună cu mine trag jugul greu și rabdă toate nevoile legate de slujba lor. Ne-norocirea mea însă e, că m'am născut Român și sunt Român, cu limba mea, legea mea, simțimile mele, și numele meu „...rdean“ pe care nu cetez să-l scriu întreg aci.

Statul, cu serviciul seu maghiar, nu lasă nici un teren limbei române; nicăi în viață publică nu se folosește limba românească. De aceea nu mă bucur de dulceața graiului mamei mele decât când mă reințorc acasă, în familie, unde pot conversa liber în limba mea, cu soția și pruncii mei. Aici statul nu mai are drept să se amestece, aici numai mă mai simt acasă. Statul are drept la munca mea, trupească și sufletească, are drept la viața mea în casă de răsboiu, dar în sanctuarul înimii mele românești nu are drept, nici putere, de a se vîră, și cred că nici numele meu, moștenit cu sfîntenie dela părinți nu are drept să mi-l răpească.

Ilustrata Voastră ați promis, că veți observa legea, dreptul și dreptatea. Nu se cuvine numelui bun al Il. V. ca aceasta să

șe dovedească o promisiune goală și proastă. Vă rog deci: ștergeți și revocați acele ordinații, cari trebuie să fie rușinătoare și pentru Maghiarii cinstiți. Dacă ne dați pâne, pe care o agonism cu atâtea sudori amare, cu atâtă înăbușire a simțimintelor noastre, băremu ne mai și umiliți!

Aici în Ungaria constituțională, civilisată, s'a dat ordinație ministerială, prin care mișe impune, ca să-mi schimb numele meu curat românesc, apucat din strămoș, cu un alt nume unguresc. Se zice că să recere, că cei ce sunt în serviciul statului să-si maghiariseze simțimintele, numele, limba, familia, tot. E drept, că cui nu-i place asta, nu sunt siliți cu pedeapsă, dar se zice că trebuie să li se explică, că porunca asta este în interesul patriei maghiare, și lucră în interesul lor bine priceput, dacă o împlinesc.

Asta va să zică, eu pot să rămân și mai departe cu numele meu „...rdean“, dar dela înaintare voiu fi exchis, voiu fi însemnat ca »gyanus oláh« (Valah suspect) și mă va șicana ori-cine pentru naționalitatea mea românească.

Așa e și la gendarmerie. Am acolo un frate, care ne mai putend suferi batjocurile și nețazurile, și-a maghiarizat numele în „...rdean“. Acum când îmi scrie că o scrișoare, și-si pune numele cel nou zice »de silă „...rdean“, dela înimă „...rdean“. Când am vorbit cu el mai pe urmă, scrișind din dinți a injurat pe Maghiarii sbierând, că „toate ni-se pot cumpăra, dar sufletul ba“.

Ilustre dle Ministru! Pentru ce se dispune călărea în picioare a simțimintelor noastre cele mai intime și mai sfinte? Altă explicare nu mi-să dat, decât că este în interesul patriei, a nu da nici unu Român slujbă și pâne decât dacă să reneagă, să vinde, maghiarându-se cu trup și suflet.

Fără multă politică și filosofie, eu cred că această poruncă este ilegală. În tot casul ei este nedreaptă față cu noi, domnule Minister. Eată, că dl Wekerle nu și-a maghiarizat numele, Jeszenszky tot pe lângă numele seu slovacesc a remas și sub Bánffy. Wlasics de ce nu-si schimbă numele în Oláhfür - nici Schlauch în Tömlő. Hieronymi tot cu și Jeromos, ear' Podmaniczky, Pulszky, Pichler, Werner, și alți suferă de mij de — Maghiari mari nu sunt siliți să se lăpede de numele lor erexit dela părinți. Pentru ce porunci și aplicați silă numai oamenilor celor mici, cari nu pot să se apeare?

Această siluare nu consună nici pe de parte cu »legea, dreptul și dreptatea«, ce ați predicat, când Ilustrata Voastră ați luat cărma terii.

In Ungaria sunt legi, la care înzadar ne provocăm, Românul, ca ori-care popor din lume, are drepturi ființă, cari nu-i se recunosc, are de bunăseamă drept la numele seu, și nu i-se respectează. E o nedreptate strigătoare la cer a ne desprețui și a ne trata rău pe noi, pentru că voim să ne păstrăm numele și limba, ce ni-au păstrat-o părinții ca comoară scumpă și sfântă. Da, domnule prim-ministrul! Ni-scumpe și nouă Românilor numele noastre românești, cel puțin aşa de scumpe ca unor Maghiari numele acelea slovenești, pe care le păstrează cu pietate.

Ilustrata Voastră ați promis, că veți obserua legea, dreptul și dreptatea. Nu se cuvine numelui bun al Il. V. ca aceasta să

arăta de pe vastul orizont al neamului nostru. Atunci vom putea și noi zice: »Să împlinit!« Si în căruri noștri părinți vor pune liniștit capul spre odihnă, murmurând cu evlavie și mândrie: »In mâinile tale, generație bravă, dau sufletul meu.« Ear' codrii și se surile Daciei-Traiane vor răsună de un singur glas de biruință, glas ce va ieși triumfal din mormântul Marelui din Putna, răsfrângând bătrânei Dunăre veste refișării glorei străbune.

M. T.

I. ...rdean,
aplicat la căile ferate.

Eată cum pășește o inimă adevărată românească. Cu toate că e tată de familie, și pânea de toate zilele și-o căștigă în slujba statului, totuși să știe că rămâne chiar pe drumuri, dar nu-i reneagă numele, pe care cu mândrie l-au purtat părinții sei.

Onoare și laudă se cuvine unei astfel de persoane; dispreț înțeles celor, cari fără a fi siliti, de bunăvoie își schimba numele.

Sinod protopresbiteral.

La 16 n. I. c. s'a ținut în Hondol sinodul protopresbiteral al tractului Geoagiu.

La finea serviciului divin din acea zi, s'a ridicat parastas pentru bărbatii nostri Andrei Baron de Șaguna, Miron Romanul și Emanuel Gozdu. La serviciu au fungat preoții P. A. Mihuț, P. Hacheș și I. Hacheș. În urmă protopresbiterul local, dl Vasiliu Pipos, a rostit o vorbire în care a desfășurat măritele bărbătilor, pentru cari s'a ridicat parastasul.

După amiază s'a ținut sinodul.

Presidiul în vorbirea sa de deschidere se exprimă cu durere asupra ingerinței gendarmilor în sinodul nostru din anul trecut, din care cauza agendele sinodale pentru anul acela unele au remas neresolvate, ear' altele se astern în ședința de față.

Membrii I. Hacheș și Pomp. Piso fac întrebarea, că ce pași s-au făcut din partea organelor noastre bisericești în cauza aceea și ce satisfacție a primit sinodul pentru acea ingerință a gendarmilor?

Deoarece nu se știe cum s'a rezolvat afacerea aceea, deși a fost arătată organelor noastre superioare bisericești. Sinodul roagă pe Prea Ven. Consistor a-i aduce la cunoștință rezolvarea acelei cause.

Membrul P. A. Mihuț referează asupra obiectelor pregătite din partea comitetului.

Din raportul comitetului se vede, că Consistorul nostru Archidiocesan după ce de mai mulți ani a primit statutele fondului spre în-

arată deja pe vastul orizont al neamului nostru. Atunci vom putea și noi zice: »Să împlinit!« Si în căruri noștri părinți vor pune liniștit capul spre odihnă, murmurând cu evlavie și mândrie: »In mâinile tale, generație bravă, dau sufletul meu.« Ear' codrii și se surile Daciei-Traiane vor răsună de un singur glas de biruință, glas ce va ieși triumfal din mormântul Marelui din Putna, răsfrângând bătrânei Dunăre veste refișării glorei străbune.

A FORISME

Două s'puterile, cari ne schimbă soartea miserabilă în fericire; una ne face numai pe căteva ceasuri fericiri, ear' cealaltă pentru totdeauna. Pe cea dintâi o caută toti muritorii fiindcă o cunosc; pentru ce să teme omul de sora somnului de moarte?

Zimbul pe buzele nefericitului samănă cu floarea de pe mormânt: vooste să ascundă tristeță.

Două sunt căile, cari conduc pe om la virtute; dacă să închide înțâia, a doua atunci să deschide: Cel fericit cu laboare ajunge la scopul final. Cu pacința învinge cel-ce sufere mult.

Soarele se apropie de asfințit. Razele lui varsă o mare de lumină asupra vîrfurilor Alpilor transilvăneni, cari aruncă fantastice umbre până în lungă depărtare. Si Moțul pleacă tot mai grabnic. E doar Sâmbăta Paștelor și cine știe ori de sărbători de acasă vor avea măcar cu ce se înfruptă. Pe drum se întâlnesc cu alt prubeag, și el copil al sorții vitrege. Ei se înțeleg. Durerea e nespus de eloquence. Ei pleacă. Eată că acum se zăreste din depărtare o mică lumină. Pieptul Moțului saltă mai puternic și ochiul lui se îndreaptă spre cuibul, în care cresc soiuri

sei iubiți. — »Ești acasă, frate«, zice tăcutul tovarăș, »deci noapte bună și sărbători fericite!« — »Dar tu, soațe, unde mergi?« — »Eu? Nu știu; n'am mai mult patrie; părinții odihnesc de mult în pămînt, și lângă dinșii soția și copilașul meu.« — »Hai cu mine, frate, și fii liniștit; căt trăește puiu de Moț pe aceste dealuri, vei avea patrie. Vino în a mea colibă și »adevăr spun jie, încă azi vei fi cu mine în raiu.«

E după miezul nopții. Clopoțele sună victorioș și vestesc lumii îsbândă luminei asupra intunericului. Glasul lor se resfrângă în mii de răsunete de granitul uriașelor stânci, cari din veac în veac cântă și ele în maiestosul lor graiu lauda vecinicolui Mântuitor. Prin intunericul nopții străbat mii de lumini aprinse, și sute de glasuri se ridică spre înstelatul cer. E Invieră, sunt Paștele Domnului. Si Moțul se întoarce cu blidul sfînt din locașul Domnului spre sărbători, dar drăgașul seu cuib. »Christos a înviat!« răsună glasul său și toti răspund un: »Adevărat c'a înviat!«

Lumina bucuriei s'a coborât acum asupra creștinilor drept-credincioși ai Răsăritului. În mii de limbi se cântă azi vecinicolui imnuri de preamarire. Însă pentru neamul nostru n'a sunat încă ciasul descrierii din obedele sclavie. De veacuri întregi sărbători numai săptămâni de patimi. Dar sosi-va și

tărire, abia în anul trecut a cerut datele reteritoare la începerea fondului. Si tot Consistorul pretinde, că toți banii fondului, cari astăzi sunt dați pe interes la 39 indivizi să se încaseze în anul acesta și să se depună la institutul »Hondoleana«.

Membrul P. Gabor propune, că să nu se formeze încassarea banilor dela debitor, ci epitropia să se țină strins de obligaționi, în sensul cărora debitorii sunt obligați a plăti în tot anul pe lângă interes și 20% din capital. Astfel în câțiva ani capitalul se va plăti întreg și precum se plătește așa se va administra la institutul »Hondoleana«.

Chestiunea aceasta a dat naștere la o viie discuție, la care au luat parte A. Oprea, S. Piso, I. Hanches, P. A. Mihuț, A. Vlad, P. Piso și G. Guga.

Până la vot se primește propunerea lui P. Gabor cu majoritate de 2 voturi.

S. Piso, P. Piso și P. A. Mihuț insinuă vot separat.

Se aduce pe tapet o altă ordinație consistorială, prin care se cere, că din incidentul contopirii tractelor Geoagiu I. și II. în un singur tract, sinodul să pertraceze de nou afacerea fondului cu privire la împregiurările actuale, aducând un conclus hotărît, ca să se poată aproba și pune în lucru.

Membrul I. Ioanoviciu propune să se susțină conclusul sinodal din anul 1897, adus în caișa astăzi, prin care se îndatorește și preoțimea din fostul tract al Geoagiului II. a se face membru la fond, plătind odată pentru totdeauna o sumă de 20 fl.

P. A. Mihuț propune reducerea aceleia la 10 fl.

A. Oprea propune extinderea conclusului acestuia și pentru preoțimea fostului tract Geoagiu I. cari nu au contribuit la acel fond.

Combinându-se aceste 3 propunerile se primeste.

Din incidentul, că suma de 10 fl. este prea mică, P. Gabor insinuă vot separat.

S-a făcut pentru protopresbiter salar anual de 600 fl. până la punerea în praxă a dotațiunii protopresbiterilor din partea Arhidiecesei, votată în sinodul arhidiecesan din anul 1896 p. 78.

Obiectul acesta a luat o viuă discuție nu numai din partea membrilor inteligenți, ci și din aceea cu mai puțină carte, temându-se acestia a mai împovăra comunele bisericești.

S-a arătat însă din partea unor membrii că de greșit a purces congresul nostru național bis., precum și sinodul Arhidiecesan, când a sters sedulele de cununii și sidoxia ce se încassa. S-a arătat, că prin acestea locuitorii gr.-or. ai comunelor plăteau o sumă cu mult mai mare ca aceasta ce să projecțează a se plăti pentru protopresbiter. S-a arătat că de greșit lucru este, ba chiar o rușine, a nu îngriji de înainte stătătorii bisericii noastre, o faptă, care nu poate să facă decât bucurie dușmanilor și este identic cu zicerea Sfintei Scripturi: »Bateți pe păstor și se va risipi turma«.

Sinodul deci pătruns de importanță caușei a votat cu unanimitate salarul protopresbiterului împărțind comunele bisericești în 3 clase, având a plăti clasa I. 15 fl., clasa II. 10 și clasa III. 5 fl. socotindu-se în aceasta și birul protopresbiteral ce se plătește astăzi.

Din raportul epitropiei s-a văzut, că avereia fondului constă din 2264 fl. 13 cr., dintre cari 264 fl. 13 cr. sunt depuși la însotirea »Hondoleana«, ceialalți cu obligaționi la privați.

S-a citit raportul protopresbiterului despre starea parochiilor, preoților, școalelor, invățătorilor și despre averile bisericești și scolare.

La propunerea membrului I. Ioanoviciu s-a decis să se ceară schimbarea cercului electoral al tractului nostru pentru alegerea deputaților clericali la congresul național bisericesc dela Ilia în alt loc, deoarece preoților nostri le este imposibil a lua parte la acea alegere în Ilia.

Un membru.

CORESPONDENȚĂ

Balomir, 23 Aprilie 1899.

Foc în Balomir.*

Onorată Redacție!

Subscriși membri ai comitetului parochial și communal vă aducem la cunoștință și onorat D-Voastre, trista veste, că în comuna Balomir, s'a iscat un foc teribil, care ajutat de un vînt mare, a prefăcut în cenușe 17 case, tot atâtea suri, grăduri și alte clădiri economice precum și bucate, căre, pluguri etc., nu mai puțin în unele locuri și animale domnestice. Aceasta s'a întemplat Luni seara pe la 5 ore, pe când oamenii încă nu erau toți veniți acasă dela câmp, și astfel neputindu-se scoate cu grăbire din flăcările fioroase s'au prefăcut toate în scrum, și astăzi mai mult ca 50 de suflete stau tăărîte și împrăștiate prin comună planând și vătanându-se a jale. Cu micii lor copilași de mână, cer ajutorul de lipsă dela înimile simțitoare. Asigurați n'au fost decât 2 familii, cari foarte puțin se vor putea bucura și aceștea de îndulcirea sortii lor, arându-le de 4 ori mai mult decât au fost asigurați.

Mare și cu adevărat mare este dară întristarea lor, când astăzi toată suflarea așteaptă cu mare bucurie ziua cea însemnată a Invierii lui Christos, aceștia însă trebuie să o petreacă în plângeri și vîcete amare.

Apelăm deci în numele fraților nostri întristați peste măsură, către toată suflarea omenească cu simțuri nobile creștinești, și întreveni în ajutorul celor rămași pe stradă chiar acum în ajunul Invierii lui Christos, fără hrană și îmbrăcăminte.

Datori am fi toți a întreveni în ajutor acestor întristate suflete creștinești cu ajutorul de lipsă după putință, căci aceasta ar fi cea mai sublimă, nobilă faptă creștinească ce s'ar putea aduce cu ocasiunea sfintei sărbării a Invierii lui Christos pe altarul Domnului.

Dee Domnul, ca glasul celor întristați să străbată căt mai curând în înimile nobile creștinești și a le întinde după putință ajutorul de lipsă ușurându-le încătva soartea lor cea amară.

In numele celor întristați ne însemnăm

Nicolau Suciu,
paroch.

Adam Ioan,
primar.

Avram Bonța l. Avram

Ioan Balomiri,
invățător.

Ulterior primim din Balomir stirea, că nu 17, ci 19 case au fost mistuite de foc. Păguba se urcă la 14.000 fl. Până de prezent li-a venit în ajutor nenorociților dl preot local N. Suciu, care li-a împărțit 18 ferdele cucuruz sfârmat. Dl Livius Fridmann, not. com. în Șibot 30 ferdele bucate, parte grâu, parte cucuruz. Dl Ioan Bota din Acmar 18 ferdele cucuruz sfârmat. Dl Radu Zunea încă le va veni întrajutor. Cei ce doresc a-i mai ajuta, să binevoească a trimite ajutorul d-lor la adresa dlui N. Suciu, preot în Balomir, p. u. Alkenyér.

*) Foile române sunt rugate a lua notiță despre această nenorocire, și a face apel la binevoitorul săpigin al publicului.

NOUTĂȚI

P. S. Sa Episcopul N. Popa a fost ales membru al »Academiei-Române« în secțiunea istorică.

† Alexandru Filip, avocat în Abrud, a început din vîenă Luni în săptămâna aceasta. Dela familia decedatului, primim următorul anunț funerar: Anna Filip n. Cepesiu ca soție. George Filip cu soția ca frate, Anna Tufan n. Filip cu soțul și copiii sei, Victoria Hopărtean cu soțul și copiii sei, Iulia vîd. Fugăță n. Filip cu copiii sei ca surori, Iuliu, Laurențiu, Romul, Livia și Veturia Moldovan ca nepoți de soră, Catinca Cepesiu n. Morariu ca soacra, Nicolau Pop, preot cu soția și copiii sei, Maria Pop vîd. Pop ca veri, Vasile Filip, preot, Stefan Pop, protonotar, asesor consistorial, Dr. Laurențiu Pop, avocat cu soția Elvira n. Făgărașian și copiii sei Mircea și Anicuța, George Pop, preot cu soția și copiii sei, Valeria Popescu n. Pop cu soțul

și copii sei, Dr. Stefan C. Pop cu soția n. Eugenia Macaveiu și copii sei, Ana C. Pop și Maria Dr. Pop n. C. Pop ca nepoți, Nicolau Cepesiu, Ioan Cepesiu, Zinca Roman n. Cepesiu, Luisa Făgărașian n. Cepesiu, Alexandru Cepesiu, Aurelia Damian n. Cepesiu, Vasile Damian, protopop și Dr. Alexandru Pop, medic ca cumanat și cumnate cu inima frântă de durere aduc la cunoștință trecerea din vîenă a mult iubitului și neuitatului lor soț, respective trate, unchiu, ginere, vîr și cumnat. Alexandru Filip de Chilia, avocat, membru al comitetului național, director executiv al »Aurarie«, membru fundator al »Asociaționii«, membru pe vîenă al »fondului pentru teatru român«, președinte revirului montan etc. Întemplat în 24 Aprilie n. 1899 în etate de 57 ani. Rămășițele pămîntești se vor depune spre eternă odihnă Mercuri în 26 a. I. c. în cimitirul gr.-cat. din loc. Fie-i tîrîna usoară și memoria neuitată Abrud, 24 Apr. n. 1899.

Alexandru Filip a fost cel dintâi fruntaș Român în Munții Apuseni. El a luat parte la toate întrunirile noastre naționale și era totdeauna în rîndul celor dintâi, când era vorba despre binele poporului. La înmormîntare au luat parte toți fruntașii Moților, asemenea și preoții ambelor confesiuni. S'au rostit mai multe vorbiri frumoase din partea amicilor sei. Decedatul a testat 10.000 fl. pentru scopuri filantropice și culturale.

Societatea istorică și arheologică din Deva, precum și în adunarea sa generală din urmă a primit »cu deosebită bucurie« edițiile »Asociaționii« din Sibiu precum și ale Academiei. Așa spun foile maghiare. Ceea-ce au uitat să spună e, că nu au recomandat aceste editiuni în deosebită atenție a președintelui acelei soc., Réthy Lajos, ca să înevețe odată din ele, că noi Români aici am fost de când ne-a adus Traian.

Reprezentăție teatrală se va aranja în 6 Maiu st. n. a. c. în sala hotelului »Mielul de aur« din Hațeg. Venitul curat este destinat pentru »Reuniunea română de căntări din Hațeg«. După reprezentăție dans. Se va juca piesa: »O căsătorie în lumea mare«. Comedie în 2 acte de G. Ventura. Persoane: Dl Belnescu, dl Pompeiu Popescu, d-na Elisabeta lui, d-șoara Valeria Peoviciu, d-na Berignano mama Elisei, d-șoara Dora Rațiu, d-na Garanescu, d-na Abadiano, amicele Elisei, d-șoara Aurora Popu, d-șoara Maria Popescu, dl Abadiano, dl Frumușescu, amici lui Belnescu, dl Dr. George Davidu, dl Alexandru S. Vladone, dl Volbüreanu, amic intim a lui Belnescu, dl Samoil Vladone, dl Avram Națanson, bancher, dl Aurel Eliu, Iuon, sluga lui Belnescu, dl Marcu Lucaciu, Betti, cameriera Elisei, d-șoara Ida Bersan, Niculae, bucatar, tigan, dl Alexandru Popescu. Scena se petrece în București într-o casă aristocratică.

Di George Coșbuc a fost propus ca să fie ales membru al Academiei-Române, dar deocamdată numai în calitate de corespondent. Credem, că această propunere va și fi primită, deoarece tinérul poet merită acest post onorific.

Concert. »Corul bisericii« gr.-or. din Petroșeni, ajutorat de un grup de dame și cu concursul unor clerci din »Seminariul Andreian«, conduce fiind de I. Sîrb, va aranja Luni 1 Maiu (a doua zi de Paști) în sala Hotelului »Prokopp« un concert. Venitul curat e destinat jumătate bisericii, iar cealaltă parte corului bisericesc. Prețul intrării de persoană 1 fl. de familie 1 fl. 50 cr. Începutul la 8 ore seara. Suprasolvurile să primească cu multă înțelegere și se vor cuita pe cale ziaristică. Program. 1. »Zisă badea« de V. Alexandri. Colect. Poesie populară pentru cor mixt, com. și arang. de I. Musicescu. 2. »Cântec de seara«, duet de I. Popovici, executat de d-șoara Fillă Gisela, Soltis Luiza și Ana Necula. 3. »Sună buciumul de-alarmă« de I. R. Simionescu, cor de bărbătași. 4. Eugeniu Sîrb, cleric anul al II-lea și Sebastian Stanca, cleric anul I, predau un dialog. 5. »La o rândunică« de I. Costescu, cor bărbătesc. 6. »După bal«, monolog de », predat de d-șoara Teresia Gross. 7. »Marșul căntăreștilor« de Porumbescu, cor de bărbătași. 8. »Lorely«, duet de d-șoara Ana Necula și Gizella Fillă. 9. »Moș bătrân« de V. Alexandri. Colect. Poesie populară pentru cor mixt, comp. și arangiată de I. Musicescu. După producție joc.

La temniță. Părintele Ioan Jurca din Lugojel, a fost încă anul trecut osândit de tribunalul din Lugoj la 1 lună temniță și 50 fl. pedeapsă în bani, pentru pretinsă agitație contra națiunii maghiare. Dl Jurca a înaintat recurs, pe care însă Curia l'a respins, și deci va trebui să-și facă osândă în temniță din Seghedin. Bravo tîie, dle ministru Szell, ai apucat deja pe calea antecesorilor!

Producție și petrecere colegială aranjată societatea sodalilor români »Lumina« din Brașov Luni, în 19 Aprilie v. 1899, a doua zi de paști, în sala »Redutei Orășenești«. Programul. 1. »Eată ziua triumfală«, cor mixt de Humpel, executat de corul societății. 2. »Monolog«, de », declamat de D. Jaliu. 3. »Horă«, cor mixt de M. Cordoneanu, executat de corul societății. 4. »Declamație«, de N. Cioflec. 5. Teatrul. a) »Norocu 'n casă«, comedie într'un act de Bb. Persoanele: Moș Dumitru, economist dl N. Ardelean, Petru, fiul său dl V. Vușmuc, Maria, fată orfană în casa lui Mitru d-șoara E. Puffu. b) »Pălăria ciasornicarului«, comedie într'un act de A. G. N. Persoanele; Cornel Arginteanu dl Chr. Frunză, Stefania, nevasta lui d-șoara M. Roncea, Iancu Arginteanu, vîrul lui dl V. Oprea, Ana, camerieră d-șoara M. Cristolovean, Ilie, servitor dl V. Savu, Un ciasornicar, dl V. Moldovan, Un portar, dl V. Ogea.

Alegere de notar communal în Vinerea s-a efectuat la 27 Aprilie st. n. a. c., alegându-se cu majoritate de voturi dl Sever Prockievitz, protocolist magistrat în Orăștie.

După luptă — isbândă. Lupta ce o poartă frații nostri din Bucovina, își are isbândă. Dieta terii, între alte multe rezoluții, a primit și aceea, că pe viitor studiul limbii române să fie obligator în toate școalele din ducatul Bucovinei.

Ferî-vă de înșelători! Din mai multe locuri ne sosesc stiri că un tinér necunoscut, după ce se informeză prin comune despre starea cutărei sau cutării familiilor, se duce pe la casele teranilor, mai ales pe la cei ce au făciori la milă, spunând că el e din cutare comună, a venit la »urlab«, și l'au rugat făciorii lor să le cerceteze părinții și să le ducă căte ceva de mâncare, ba chiar și bani. Îi mulți terani i-au crezut și îi da căte toate de ale măncării, chiar și bani. Astfel a pătit-o zilele acestea și Ioan Mihăescu din Bucium, care încă are un făcior la milă în Viena. I'a dat o traistă plină cu mâncare, ca să î-o ducă. Bani însă nu i-a dat, deoarece tocmai s'a întemplat de n'a avut. Ar fi bine ca teranii nostri, când vin astfel de oameni necunoscuți de le cere una și alta, să iee parul și să-i sature și mai însela.

Cununie. Dl Pavel C. Lazar, înv. în Brad, își va sărbători cununia sa cu d-șoara Maria Costea, Joi în 4 Maiu n. a. c., în biserică gr.-or. din Brad. — Dorim fericire!

Nouă pușcă. S'a inventat un nou fel de puști, și mai și ca cele de până acum. Inventatorul este un tinér de 17 ani, Ivan Mapan din Novigrad. Cu această pușcă se pot da într-un pătrar de oră 600 pușcături. Tinérul inventator a plecat la Viena, pentru ca noua pușcă să se probeze în arsenalul de-acolo.

Nouă cancelarie advocațială. Dl Dr. Mihail Groșian, depunând cu succes foarte bun censura de avocat, și-a deschis cancelaria adv. în Oravița-montană.

Numărul limbilor. Un geograf francez a constatat, că pe întreg rotogolul pămîntului sunt 860 de diferențe limbi cu 5000 de dialekți. Pe Europa se vin 89, Africa 114, Asia 123, America 417, ear' celealte 117 se vin pe Ocean, al căror număr mai însemnat este pe insule mari și mici dintr-o Indiei și America-de-Sud. De mirat e, că pe mai multe insule mici de pe Marea-sudică, cu toate că nu sunt departe una de alta, se vorbește dintr-o limbă. Așa că locuitorii unii cu alții, numai prin tălmaciu se pot înțelege.

Omor din jaluzie. Un teran bătrân din Gală (l. Arad), Stefan Katrocso, care avea de soție o nevastă tinéră, a sugrumat-o, fiind că o temea.

Export de lapte la Constantinopol.

Vineria trecută s-au întrunit la Sibiu, convocați fiind de către comitetul central al »Reuniunii române agricole«, foarte mulți fruntași din comunele comit. Sibiu.

Scopul întruirii a fost, ca să se consulte asupra înființării unei însoțiri de lăptărit.

Li-s'a adus la cunoștință, că în Constantinopol, capitala Turciei, s'a înființat o centrală, la care se expoartă lapte din mai multe teri. Guvernul nostru s'a învoit cu cel al Turciei, ca și în țeara noastră să se înființeze societăți de lăptărit, care să expoarte laptele în același timp nu se poate solvi, fără ca întreprinderea să fie zădănică din capul locului.

Stabilimentul are să se clădească, pentru a se prelucra 30.000 litre de lapte pe zi și costă 120.000 fl. Deși reprezentanții guvernului s-au declarat gata a procura capitalul sub cele mai priințioase condiții și a îmbia centrala înlesnire prin aceea, că Inaltul minister de agricultură va lua asupră-si pentru cei dintâi ani d. e. acoperirea intereselor, totuși centrala trebuie să garanteze pentru această sumă și zace în interesul ei să prevină orice pericol prin amortisarea căt mai grabnică a capitalului împrumutat. Dacă centrala va isbuti să încheie vînzarea d. e. cu 6 cr., de litră, atunci la o producție de 15.000 litre pe zi vor incurge ca venit brut anual 54.750 fl. la centrală. Din această sumă se vin ca interese și amortisare pe 10 ani 14.000 fl., 30.000 sunt necesare pentru simbrii la funcționari și lucrători, în număr de vre-o 6, pentru încălzire, luminat, reparaturi, amoniac sau acid carbonic la răcirea laptelui etc., așa că vre-o 10.000 fl. vor rămâne ca venit curat, care se poate distribuă la producenți în proporția laptelui liferat.

Au mai vorbit și alți fruntași români, hotărindu-se, că în fiecare comună, să se aleagă bărbați de încredere, și acestia să se pună în înțelegere cu țărani, pentru înființarea unei societăți de lăptărit. De unde apoi laptele se va exporta la Sibiu, ear' de aici la Constantinopol.

Dacă această întreprindere va reuși, s'a făcut un mare pas înainte pentru binele țăranostrilor.

Pentru a se înființa o stațiune centrală în țeara aceasta, Sibiul, Brașovul și Sighișoara sunt orașele cari se imbiie cu cele mai bune cause de reușită.

Eată discursul ce l-a ținut dl I. de Pirkner, inspectorul țării pentru prăsirea vitelor, și I. Șerban, inspectorul ung. de lăptărie, cu privire la cele-ce au să urmeze țărani nostri:

Proprietarii de vaci cu lapte, aflători în comună, se întovărăesc, formând o însoțire locală și se obligă să fiecare să liseze dela un anumit număr de vaci, tot laptele, afară de care s'ar consuma cumva de vițel sau altcum în casa proprie.

Prin urmare, nime nu e obligat la o anumită cantitate zilnică sau anuală, ci fiecare să îndatorează numai a lifera acea cantitate de lapte, care prisosește economiei proprii.

Această însoțire comunală înființează o stațiune locală, unde are să se adune tot laptele liferat, designând din mijlocul ei o persoană vrednică de încredere, care are să ieșe laptele în primire, să noteze cantitățile liserate de singurătate membru, să examineze curățenia laptelui, și să țină socotela lunări cu stațiunea centrală. Dacă e de lipsă, ca laptele să se transpoarte pe distanțe mai mari, cu cară, ori cu trenul, la stațiunea centrală, neapărat e, ca laptele să se strâcure și prin un simplu aparat de răcire să se răcească până la 11–12 centigrade, nu cumva prin sguduirea la transport, sau prin temperatură urcată a lunilor noastre de vară, laptele să fie expus stricării.

Toate intocmirile necesare pentru stațiunea locală le îngrijește centrala în colaborare cu însoțirea comunală. Laptele, care incurge la centrală, se examinează mai întâi. Laptele falsificat, murdarăt ori stricat din cauza relei manipulării, să respinge simplamente. Laptele aflat fără defecte să mai strâcură încă odată prin peatră, să pune în vase, în cari să posteurișeză prin înferbântare până la 80 de centigrade. Prin această ferbere a laptelui să nimicesc și cele mai mici vietăți, cari se află în lapte, și cari sporindu-se mereu, causează stricarea laptelui.

Răcit la gradul 0 (zero), laptele ajunge în niște răcitoare, în cari îngheță la o temperatură de 16 centigrame sub 0. Acest lapte îngheță, care nu formează, ca apa înghețată d. e. o masă compactă, ci prezintă un complex de lamele, din răcitoare trece direct în vasele de transport, cari cuprind cam 500 chilograme și pentru de a umple toate golurile rămase, se mai adaugă lapte recit. În aceste vase, cari cuprind cam 70% lapte înghețat și 30% abia răcorit, ajunge laptele la transport în vagoane anume construite în fabrica căilor ferate de stat.

Înființă la acest fel de obligament, singurătul nu lisează un anumit cant, ci numai laptele ce-l prisosește, se va întâmpla, că uneori, d. e. cu începerea verii sau a păsunatului, va incurge mai mult lapte decât va fi posibil a se trimite la Constantinopol, conform convenției. În acest cas se va preface în stațiunea centrală, eventualul prisos de lapte în unt, și ca atare va fi apoi expediat. Întreaga intocmire ar recere, după preliminarele făcute de inginerul Casse, inclusive toate vasele și instrumentele, însă fără teren, în sumă rotundă, 120.000 fl.

Valorisarea laptelei se va face pe temeiul unui contract încheiat cu o societate pe acțiuni care garantează guvernele Turciei și Ungariei. Centrala, ca reprezentanța multelor mici însoțiri comunitare, încheie cu această societate

pe acțiuni un contract, pe un anumit număr de ani și cu un preț fix pro litră loco gara stațiunii centrale.

Ce are să se întâmpile mai departe cu laptele, ce spese de transport și de vânzare vor fi recuperate, cu ce preț și unde se va vinde laptele, nu ne impoartă.

Mulți dintre noi vor considera că acest proiect, abstracție făcând dela prețul de 5 cr., ce se va plăti pro litră. Noi credem însă, că comprenđăm fără prejudiciu factorii, cari conlucră, vom găsi, că un preț mai mare și fix în același timp nu se poate solvi, fără ca întreprinderea să fie zădănică din capul locului.

Stabilimentul are să se clădească, pentru a se prelucra 30.000 litre de lapte pe zi și costă 120.000 fl. Deși reprezentanții guvernului s-au declarat gata a procura capitalul sub cele mai priințioase condiții și a îmbia centrala înlesnire prin aceea, că Inaltul minister de agricultură va lua asupră-si pentru cei dintâi ani d. e. acoperirea intereselor, totuși centrala trebuie să garanteze pentru această sumă și zace în interesul ei să prevină orice pericol prin amortisarea căt mai grabnică a capitalului împrumutat. Dacă centrala va isbuti să încheie vînzarea d. e. cu 6 cr., de litră, atunci la o producție de 15.000 litre pe zi vor incurge ca venit brut anual 54.750 fl. la centrală. Din această sumă se vin ca interese și amortisare pe 10 ani 14.000 fl., 30.000 sunt necesare pentru simbrii la funcționari și lucrători, în număr de vre-o 6, pentru încălzire, luminat, reparaturi, amoniac sau acid carbonic la răcirea laptelui etc., așa că vre-o 10.000 fl. vor rămâne ca venit curat, care se poate distribuă la producenți în proporția laptelui liferat.

Acest profit curat e basat pe presupunerea, că întreg laptele să vine cu 6 cr. de litră. După toată probabilitatea, aceasta însă nu se va întâmpla, căci în anumite timpuri vom avea mai mult lapte decât ne va fi îngăduit a lifera. Prin urmare va trebui să se facă un din prisos, prin ceea-ce o mai mare valorisare decât cu 4 cr. de litră nu e admisibilă.

Deoarece însă fiecarui producent se vor plăti 5 cr. de litră, va trebui îngrijit pentru acoperirea acestei diferențe.

Neîndoios e, că singurătul o scoate la cale cu prețul de 5 cr. pe litră, ba și chiar în stare să iee câștig însemnat. Un singur exemplu ajunge pentru de a lămuri această chestiune în toate privințele.

In toate comunele, în cari din oare-care caușă nu se vinde lapte, acesta, dacă se produce în anumite timpuri ale anului în cantități, cari trec peste trebuința proprie, este un product lipsit de valoare. Urmarea firească e, că se pune prea puțin preț pe nutrirea și îngrijirea vacilor cu lapte. Productul de vânzare al economiei de vite este în asemenea comune carne proprie vitelor. Dacă presupunem, că o păreche de boi din Pinzgau de 3 ani costă în calcul mijlociu 300 fl., un bou să venă cu 150 fl., deci pentru fiecare an și bucată vină a se calculează 50 fl. O vacă slabă de lapte din contră, producând anual numai 1200 litre, aduce un venit de 5 cr. pro litră, prin urmare la an 60 fl., cu vițelul la 10 fl., în total 70 fl. Adeverat, că prin îngrijire deosebită se poate dobândi pentru boi de 3 ani și prețul de 400 fl., așa că și acestia pot aduce circa 70 fl. venit anual. Însă tot așa este că, îngrijind o vacă de muls tot așa de bine, aceasta va aduce o dobândă îndoioasă, producând adevărat 2400 litre și 10 fl. pentru vițel, cu totul 130 fl. la an. Ba săr putea produce chiar un venit întreit și calculând și vițelul, săr putea dobândi 190 fl., deci cam atât că aduce un bu bu după 3 ani. Neîndoios, că în această formă a ținerei vitelor, adevărat lapte, se pot dobândi rezultate cu mult mai mari, ca în orice alt chip. Adăugem de altă parte, că repede se învîrte capitalul, un folos, care pentru micul econom e de foarte mare însemnatate. Trei ani trebuie să așteptă la viața de carne, până ce să luăm înapoi cei 50 fl., întrebunțiat anual ca nutreț. Din contră, lăptăria îmbie în fiecare lună un ivor sigur de agonisală, care ajunge spre a întimpina toate acele trebuințe mărunte, pe care le cere economia casnică.

4. Propunerii și întrebări, cari se vor înainta directorului cu cel puțin 48 de ore înainte de adunarea generală.

5. Concrederea întăririi protocolului luat în adunarea generală.

Din ședința comitetului administrativ, înăuntru la 14/26 Aprilie 1899 în Deva.

se ocupă cu lăptăria, mai ușor va putea judeca, că se poate astfel căstiga. Deoarece chiar aici în Sibiu sunt date poate cele mai priințioase condiții din toată țara, pentru întemeierea unei stațiuni centrale, avându-se în vedere trei localități (Brașovul, Sighișoara și Sibiul), pe a căror teritor se găsesc cele mai multe vite și îndeobsebi soiul Pinzgau (bivolite nu se iau în considerare, lăserarea laptelui de bivolițe fiind exchisă) și fiindcă nutrețul nostru e foarte bun, mai ales fénul, că dispunem de multe pășuni și comunele cele mai multe sunt comasate, să îmbie cele mai bune sănse de reușită.

Representanții guvernului au declarat, că acel oraș va agonisi stațiunea centrală, care va dovedi că are cele mai multe vite. Deci atâtă delă noi de este să ne folosim de acest prilej, sau doar cărării vom lăsa până ce puii fără ne vor sbrâna în gură.

De așteptat încă nu ne este iertat căci în vre-o 3 săptămâni afacerea trebuie rezolvată și ne trebuie cel puțin 5000 de vaci, ca să putem asigura cătărima zilnică de 15.000 de litre.

Cu atât mai puțin ne este îngăduit să trăgănam afacerea. Dacă întreprinderea se va răpui încă anul acesta și cineva ar voi să ieșe parte abia în anul viitor, va trebui să facă o plată suplinitoare de 10—20 fl. de fiecare vacă; mai târziu încă și mai mult.

Conchemarea a două.

In puterea §-lui 14 litera f), din statutele „Reuniunii a două de înmormântare din Deva“ conchiem

Adunarea generală,

ce s'a amânat, pe Marți, a treia zi de Paști, la 20 Aprilie (2 Mai) 1899, înainte de ameazi la 11 ore, în sala primăriei.

La ordinea zilei:

1. Raportul general al direcționii despre mersul reuniunii delă întemeierea ei la anul 1886 și mai vîrstă despre lucrarea ei sub decursul anului trecut 1898.

2. Raportul comisiunii de trei, aleasă din sinul adunării generale trecute, la 6/18 Decembrie 1898, pentru a revisuă din nou societatea anilor 1895, 1896 și 1897, revisuie și primite de fostul comitet administrativ al reuniunii.

Primirea acelor societăți, prin votare nominală pe față, adevărat: *darea absolutorului*.

In legătură cu aceea primire — *darea absolutor*: Directorului, cassarului, notarului și comitetului trecut, de pe timpul perioadei de trei ani 1895, 1896 și 1897.

3. Înaintarea societății de pe anul trecut 1898, revisuie și primă de noul comitet administrativ, pentru a fi primă și din partea adunării generale, prin votare nominală pe față.

4. Propunerii și întrebări, cari se vor înainta directorului cu cel puțin 48 de ore înainte de adunarea generală.

5. Concrederea întăririi protocolului luat în adunarea generală.

Din ședința comitetului administrativ, înăuntru la 14/26 Aprilie 1899 în Deva.

August A. Nicoard m. p., director.

Mulțumită.

In firul colectării pentru noua biserică din comuna noastră Cămpuri-Surdus, ne-au susținut încă colecte:

Dela biserică gr.-or. din Bodești cu lista nr. 1335 suma 45 cr.

D-nul Ioan Muntean, inv. în Cugir ne-a colectat cu lista nr. 1833 dela 3 contribuvenți 7 fl.

Cu lista nr. 496 trimisă prin P. O. D. protopop Petric s-au colectat din Herman dela 50 contribuvenți 3 fl. 45 cr.

Dl preot Andrei Fizeșan din Pesec ne-a trimis dela com. bis. cu lista nr. 1548 suma de 3 fl.

Aducem prea stimaților domni colectanți, precum și acelora cari ne-au ajutorat contribuind cele mai călduroase mulțumiri.

De asemenea mulțumim și lor 47 parohieni dela noi, cari văzând biserică fără policandru s-au însuflețit la înfrumusețarea ei internă, și au îscălit fiecare căte 5 fl., încât a eșit suma de 235 fl. De aici s'a cumpărat un foarte frumos policandru cu 200 fl. ca și care rar i-se dă omului ocazie a mai vedea. Acest minunat policandru a fost comandat la firma Ernest Krickl în Viena și e o adevărată podoaie în biserică. Cu 35 fl. s'a cumpărat două teșnice mari de lemn foarte frumos aurite și politerite.

Cește daruri sunt destinate ca cu ziua sf. Paști să se pună la locul lor, și așa parochienii nostri cu nespusă bucurie, printre cele multe întristări, așteaptă ziua Paștelor ca

să vadă și valoroasele daruri de Paști pentru biserică noastră.

Fie jertfele acestea bine primite la D-zeu, și numele marinimoșilor dăruitori scrisă în carteă vieții vecinice.

Cămpuri-Surdus, în săptămâna mare 1899.
Ioan Budotu, preot.

George Igreș, epiprop.

Bibliografie.

„Pribegie“. Nori de sun — Hasis — Murmur de isvoare — de Ioan Iosif Scopul, redactor la foaia umoristică »Vulturul« este titlul unei broșuri apărută de curând în Oradea-mare. Prețul 75 cr. plus 5 cr. porto. Are o extindere de 84 pagini. Tiparul este curat și ceteț. Editura autorului. Doritorii a o avea se pot adresa și la librăria H. Graef în Orăștie. Broșura cuprinde mai ales aducerile amintite din viața de student a autorului. E scrisă cu mult umor. O recomandăm cu căldură cetitorilor nostri.

FEL DE FEL

Plăcerile femeilor variează, după naționalitate, în privința bărbaților.

Italianele iubesc bărbații cugetători și fanatici, Francezele pe cei sinceri și veseli, Germanele pe cei chiposi și cari își țin cuvenitul, Rusele pe cei superbi și disprețuitori, Olandezele pe cei liniștiți, Englezele pe cei de familie înaltă, Spaniolele pe cei îndrăseni și răzbunători, Danțele pe cei ce nu es din casă, în sine Americ